

DOKUMENT			SIDA
Diakonipastoral			1(11)
UPPRÄTTAT AV	DATUM	DOKUMENTBETECKNING	VERSION
Svenska kyrkan	2017-05-09	Huvudmall	2.0

Diakonipastoral

Handlingsplan för diakoni

Hammarö församling

Beslutad av kyrkorådet: Sedan tidigare. Arbetet åter Initierat av kyrkoherde 170124

Ska följas upp: Regelbundet

Justerad 180517, 190111

Församlingens uppdrag att bedriva diakoni/diakonisyn

Matt. 22:37-39 "Du skall älska Herren, din Gud, med hela ditt hjärta och med hela din själ och med hela ditt förstånd. Du skall älska din nästa som dig själv."

Diakoni betyder tjänst/ att tjäna (Efter Grekiskans diakonéin, tjäna) I Nya testamentet är tjänandet den största handlingen. Matt 20:26 "Den som vill vara stor bland er skall vara de andras tjänare."

Diakoni är en av kyrkans grundläggande uppgifter tillsammans med gudstjänst, undervisning och mission.

Diakoni ses som Teologi omsatt i praktisk handling och socialt arbete på Kristi uppdrag. "Sannerligen, vad ni gjort för någon av dessa minsta som är mina bröder, det har ni också gjort för mig" Matt.25:40

Arbetet delas in i direkt diakoni, profetisk diakoni och förebyggande diakoni.

Församlingen bör vara verksam i alla tre områdena.

Församlingens nuvarande arbete

Detta har vi

I Hammarö församling finns följande befattningar: Ideella medarbetare som organiseras i frivilliggruppen. En kyrkoherde och tre komministrar. Församlingen har en diakonbefattning. Kyrkomusikertjänsterna utgörs av tre kantorer. Vidare finns tre tjänster för församlingspedagoger, en assistent i församlingsarbetet, fyra vaktmästare (varav en deltid som kyrkogårdsvaktmästare) och en konstnärlig ledare. I servicefunktionen på församlingsexpeditionen finns en ekonomichef, en kyrkoskrivare, en informatör och en ekonomiassistent. På kyrkogården finns en kyrkogårdsföreståndare, tre heltidsanställda kyrkogårdsvaktmästare, varav en är arbetsledare, samt sex säsongsanställda. Alla bidrar till det diakonala arbetet i församlingen utifrån sina arbetsområden.

I Församlingen finns två kyrkor, ett kapell och tre församlingshem där verksamheter bedrivs. I Hammarö kyrka sker merparten av de kyrkliga handlingarna. I Skoghalls kyrka firas främst kvällsgudstjänster, musikgudstjänster och temagudstjänster. Vissa söndagar eller helgdagar firas huvudgudstjänsten i Skoghalls kyrka istället för Hammarö kyrka. Under merparten av söndagar och kyrkliga helgdagar firas gudstjänst i båda kyrkorna.

Mariakapellet, som finns i närheten av Hammarö kyrka, används vid mindre sammanhang. Här sker främst begravningsgudstjänster, dop, vigslar och andakter. Mariakapellet kan avkonfessionaliseras vid ickekyrkliga begravningar. Församlingshemmen Hammars gård och Skoghalls församlingshem är belägna vid respektive kyrkor. Det tredje församlingshemmet Arken, finns fristående i ett av bostadsområdena på Hammarö.

Detta gör vi

Församlingens diakonala arbete ska vara till hjälp och stöd för människor som behöver omsorg och som har hamnat i svåra livssituationer. Den diakonala verksamheten är bred och inbegriper bland annat möten, samtal och verksamhet med ideella medarbetare och praktisk handledning. Den diakonala hållningen är allas ansvar. Särskilt tar sig diakonin uttryck genom församlingens diakonala medarbetare, anställda och frivilliga (Fin 2014).

Det finns många verksamheter i församlingen som kan ses som huvudsakligen diakonala. Några exempel på återkommande verksamheter och aktiviteter är följande:

Gemenskaps träffar på trygghetsboenden/äldreboenden.

Frukost i Skoghalls församlingshem tisdagar

Träff i centrala Skoghall för daglediga tisdagar

Lunch i Skoghalls församlingshem torsdagar

Andakt på äldreboendet Gunnarskärgården torsdagar

Sång- och musikstund på äldreboendet Björkhagsgården en onsdag i månaden.

Det stora barnkalaset en gång varje år.

Tre födelsedagskalas varje år för församlingens äldre

Årlig besöksdag på kyrkogården

Språkcafé för de som vill öva på Svenska.

Öppen förskola för barn 0-6 år och föräldrar flera gånger i veckan på olika platser

After school för barn i mellanstadiet varje fredag

Påsklunch

Sorgegrupp för den som förlorat en livspartner

Utflykt och julfest för barn med behov av särskilt stöd

Svenska kyrkans unga-

Dessa leder arbetet:

Pedagoger ansvarar för arbetet med barn och unga.

Frivilliga arbetar med frukost- och lunchaktiviteterna tillsammans med en anställd assistent i församlingsarbete eller diakon.

Diakon ansvarar för verksamheter och aktiviteter riktade till äldre och daglediga tillsammans med frivilliga och andra anställda.

Präster delar ansvaret för andakter på äldreboenden med diakon och musiker.

En präst har ansvar för språkcaféet tillsammans med en assistent i församlingsarbetet/vaktmästare.

Församlingens präster och diakon har enskilda samtal

Präst och diakon leder sorgegrupper för de som förlorat en livspartner

Om oss

Hammarö församling har inga vakanta tjänster. De flesta medarbetare har varit anställda flera år i församlingen. I frivilliggruppen finns mycket värdefull yrkeskompetens av olika slag liksom lång sammanlagd erfarenhet av livet, yrkesverksamhet och församlingen.

Församlingen kan uppfattas som stabil så tillvida att omsättningen av människor, både frivilligt arbetande, deltagare i olika verksamheter och anställd personal är låg. Nya möten med personer som tillkommer välkomnas och möten med nya medmänniskor uppmuntras.

Flera av de anställda har minst en ytterligare yrkesutbildning eller erfarenhet av minst ett annat yrke utöver det som personen är anställd för av församlingen.

Dessa möter vi

Innevånarna i Hammarö församling har en medelålder kring 40 år. Det är lågt sett till landet i övrigt. Men de snabbast ökande grupperna är de yngsta, under 5år, och de äldsta, över 65år. Barn och äldre utgör därför betydande målgrupper för kyrkan och det finns en mängd olika forum för att nå dessa. Ungdomar är också en viktig målgrupp och i församlingshemmet Arken bedrivs flera olika verksamheter där ett kristet sammanhang erbjuds. De flesta små barn som kommer till kyrkan eller någon av kyrkans verksamheter gör det tillsammans med en förälder eller annan viktig vuxen. Därför möter kyrkan även vuxna i yrkesverksam ålder även om de inte utgör en prioriterad målgrupp i dagsläget.

Dessa samverkar vi med

Hammarö församling samverkar med Ekumeniakyrkan, som på Hammarö finns i Lövnäskyrkan, genom vissa gemensamma aktiviteter och sammanlysta gudstjänster.

Församlingen har en utvecklad samverkan med Hammarö kommun. Bland annat genom att viss del av församlingens verksamhet riktad till äldre bedrivs i kommunens lokaler och aktiviteter för äldre samarrangeras. Församlingen har även ett samarbete med Familjecentralen som är en samverkan mellan Landsting, kommun och kyrka. Det finns även en samverkan mellan kommunens grundskolor och församlingen.

Vad vårt arbete kännetecknas av

Gemenskap

Det diakonala arbetet i Hammarö församling kännetecknas av verksamhet och gruppaktiviteter. Möjligheter till gemenskap finns det gott om. Men även enskilda möten och samtal är vanliga. Det är i huvudsak direkt diakoni med fokus på att vara tillgänglig för den enskilda personen. Men tillräckligt många individer tillsammans bildar gemenskaper med gemensam identitet. Detta leder till effekter även på gruppnivå som gör att diakonin till viss del även kan ses som förebyggande.

Medmänsklighet

I arbetet med olika verksamheter och aktiviteter blandas församlingsbor, anställda och ideella medarbetare på lika villkor. När en verksamhet fungerar som bäst finns ingen tydlig avsändare eller mottagare bara ett vi och en ömsesidig vilja.

Engagemang

Det finns ett stort och starkt engagemang i församlingen. Inte minst bland de ideella medarbetarna. Detta gör det möjligt att ordna mer aktiviteter och hålla fler verksamheter igång än vad som annars hade varit möjligt med tanke på församlingens storlek och antalet anställda. Församlingen vill vara en omistlig del av vardagen och kyrkan är för många just detta.

Diakonala utmaningar

Den ofrivilliga ensamheten, inte minst bland de äldre, verkar öka i takt med att andelen äldre blir högre. Många äldre bor kvar i sina lantligt belägna hus och ensamheten blir påtaglig när ens partner flyttar till ett särskilt boende eller dör. I områden där det tidigare fanns liv och rörelse på dagarna med hemmavarande barn och hemmafruar är gatorna nu tomma under större delen av dagarna då de flesta vuxna yrkesarbetar och barnen är i förskola eller skola.

Kommunen har minskat den dagliga verksamheten för personer boende i särskilda boenden, kommunens äldreboenden. Denna minskning leder till risk för ytterligare ensamhet för de boende. Samtidigt annonserar socialtjänsten att de utökar den dagliga verksamheten för personer med långvarig psykisk ohälsa som riskerar att drabbas av ofrivillig ensamhet.

Trots att Hammarö församling kan ses som socialt välmående finns det förstås fortfarande individer som av olika anledningar saknar förutsättningar till god livskvalitet. Det är en utmaning för församlingen att hitta dessa personer och ta reda på vilken hjälp och stöd de önskar från kyrkan.

Gör vi rätt saker och får det vi gör de konsekvenser vi önskar? Det diakonala arbete som bedrivs i församlingen är ofta välbesökt och uppskattat. Men syftet med en viss verksamhet är ofta outtalat. Detta gör det svårt att utvärdera och svårt att veta om det vi gör leder till det vi önskar. Det är därför en diakonal utmaning att formulera syften och skapa utrymme för uppföljning av de olika verksamheterna och aktiviteterna som bedrivs.

Församlingens omvärld

Statistik: Hammarö församling är belägen i Hammarö kommun och har samma geografiska gränser som kommunen. Här bor ca 16174 personer (31 December 2017) och befolkningen beräknas öka. Hammarö är en ö i Vänern med en naturskön skärgård. Hammarö är cirka 60 kvadratkilometer stort. Skoghall är centralort. Här finns bland annat kommunhuset, vårdcentralen, familjecentral, skolor och förskolor. Här finns även butiker restauranger, bibliotek och kyrka. Men bankkontoren har lämnat Hammarö. För att göra bankärenden behöver man ta sig till Karlstad som ligger cirka 10 kilometer från Skoghall. I Skoghall bor människor i lägenheter, både hyres- och bostadsrätter, radhus, villor och i olika särskilda boenden. Det finns två

särskilda boenden för äldre på Hammarö med ca 115 platser. Det finns även två trygghetsboenden i Skoghall. Det finns 7 olika boenden för personer med särskilda behov och rätt till stöd enligt LSS. Kommunen driver de flesta men ett boende drivs i form av ett personalkooperativ, det finns ca 40 platser sammanlagt.

Till Hammarö kulturbygd är det cirka 6 kilometer från Skoghalls centrum och cirka 8 kilometer från Karlstad. Hammarö kyrka med kyrkogård, församlingshemmet Hammars gård och Mariakapellet ligger här i närheten liksom villaområdet Lövnäs. Lövnäs är ett av flera villaområden på Hammarö utanför centralorten. I kulturbygden finns en pilgrimsled där vandrare i alla åldrar rör sig året om. Denna pilgrimsled är början på en ansedd pilgrimsled som har sitt mål i Trondheim och Nidarosdomen.

Ett par kilometer från Hammarö kulturbygd finns området Nolgård. Detta är ett område där det sker en stor utveckling av en handelsplats där flera olika företag inom handel och service etablerar verksamheter. På flera olika områden på Hammarö byggs det nya bostäder. Några exempel är Anneberg, ett nytt villaområde beläget nära Lövnäs och Hammarö kyrka och Bärstadsområdet, ett villaområde där såväl bostäder som skola och förskola har etablerats.

Från början var Hammarö en utpräglad fiskeort med jordbruk. Hammarö kyrkas äldsta delar är från 1300-talet. De senaste hundra åren har bygden genomgått en stor förändring och utveckling. I början av 1900-talet var Skoghall en utpräglad bruksort där inflyttning skedde från olika delar av Sverige och även från grannländer. Idag betraktas Hammarö som en modern industrikommun. Det största företaget är Stora Enso som finns här med en pappersfabrik. Här har 675 personer sitt arbete (November 2017). Den största arbetsgivaren i kommunen är dock kommunen själv som har ca 1425 anställda. Arbetslösheten är låg i Hammarö kommun 3,8% 2017 jämfört med riksgenomsnittet 7,5% enligt siffror från Arbetsförmedlingen. Vidare finns det cirka 500 företag i kommunen. Många människor arbetspendlar, både till och från Hammarö.

Befolkningsutvecklingen har varit positiv genom åren och befolkningen beräknas att fortsätta öka. Eftersom inflyttningen till Hammarö är stor finns det många barn och

vuxna i yrkesarbetande ålder i befolkningen. Men det är i grupperna av yngre, under 5 år, och äldre, över 65år, som befolkningen ökar snabbast. Barnen ses i Hammarö församling som både vårt nu och vår framtid. I Hammarö kommun får barn i olika åldrar möjlighet till fritidsaktiviteter inom idrotter, friluftsliv, musik- och kulturliv. Hammarö rankas högt som skolkommun både när det gäller kvalitet i skolan och elevernas resultat. Kommunen har flera grundskolor. Förskolor finns utspridda över stora delar av ön. För gymnasiestudier behöver eleverna dock lämna Hammarö. Närmaste gymnasieskola finns i Karlstad.

Offentliga instanser: Det offentliga samhället representeras i Hammarö församling av Hammarö kommun som motsvarar församlingens område.

Landstinget finns representerat genom Skoghalls Vårdcentral, Folk tandvården och Familjecentralen. Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Polisen, banker och Post har lämnat Hammarö och innevånarna hänvisas till Karlstad för att besöka dessa.

Reflektion och sammanfattning: Enligt Magnus Bodin, diakonstrateg, vid Kyrkokansliet kan Diakonal verksamhet delas in i tre olika verksamhetsområden där varje område innehåller insatser av olika karaktär. Han menar att dessa områden är: 1 Främja och värna ett gott samhälle och livskvalitet. 2 Allmänmänsklig problematik. 3 Allvarlig social och/eller psykisk problematik. Som församling kan det finnas anledning att ha en beredskap för att bedriva verksamhet inom alla tre områden. Men kanske är det inte nödvändigt att alltid verka inom alla områdena med olika verksamheter. Särskilt i mindre församlingar, som vår, kan ett samband mellan de olika verksamhetsområdena ses. Ju mer verksamhet som förläggs inom de två första verksamhetsområdena desto mindre verksamhet inom det tredje verksamhetsområdet behövs. Magnus Bodin beskriver också att diakonal verksamhet inom de olika verksamhetsområdena kan ha två olika övergripande fokus. De kan antingen ha omsorg och gemenskap i fokus eller förändring och problemlösning i fokus. Inget av dessa är mer rätt än det andra men det är viktigt att välja vilket fokus en verksamhet ska ha. I Hammarö församling torde omsorg och gemenskap vara fokus för de flesta diakonala verksamheterna medan förändring och problemlösning kan vara fokus i vissa enskilda möten.

Utmaningar och framtida behov:

På kort sikt: En utmaning för församlingens diakonala arbete på kort sikt är att verka för att befintliga mötesplatser för äldre inte försvinner. Tänkbar strategi för att möta utmaningen (vad kan/vill församlingen göra): Samtala med Hammarö kommun för att hitta möjligheter till samverkan. Erbjud tid och bemanning till befintliga träffpunkter på trygghetsboenden och äldreboenden. Se över hur vi som församling idag fördelar våra resurser och vår medverkan i kommunens olika verksamheter.

På lång sikt: Skapa en struktur kring det diakonala arbetet som låter syftet med varje verksamhet och aktivitet bli synligt och därför möjligt att utvärdera.

Tänkbar strategi för att möta utmaningen (vad kan/vill församlingen göra):

Påbörja arbete med att formulera ett syfte med varje verksamhet innan den påbörjas. Föra diskussioner med kyrkoråd, ideella och anställda om varför vi gör det diakonala arbetet vi gör och varför en viss verksamhet eller aktivitet passar i ett visst sammanhang. Uppmuntra uppföljning och utvärdering av verksamheter terminsvis.

Prioriteringsplan

Verksamhetsområde:	Arbetsområde:	Varför? Motivera:
Verksamhets område 1: Främja ett gott samhälle och livskvalitet.	Mötesplatser för äldre inom kommunens boenden och utvecklande av mötesplats för daglediga i Skoghalls församlingshem En möjlig definition av en mötesplats är en plats där människor möts och interagerar i någon form. Själva mötet och interaktionen med andra utgör för individen en dimension av livskvalitet och kan även bidra till att stärka den sociala sammanhållningen i samhället. För att en plats ska räknas som fullgod mötesplats enligt Ray Oldenburg (1999) bör flera	Ensamhet är ett växande problem i samhället. Ett av församlingens ledord för diakoni är gemenskap.

	<p>av följande kriterier vara uppfyllda:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Det är gratis eller billigt att få tillträde till platsen, inget medlemskap krävs • Folk kan komma och gå som de vill, inga krav på ekonomisk eller social status ställs • Platsen är tillgänglig inom gångavstånd för många • Platsen har återkommande besökare • Platsen är välkomnande och bekväm att vistas på • Platsen möjliggör möten med både nya och gamla bekanta • Mat och dryck är viktigt, men inte avgörande 	
<p>Verksamhetsområde 1 och 2: Främja ett gott samhälle och möta allmänmänsklig problematik</p>	<p>Hitta de socialt och ekonomiskt utsatta församlingsborna</p> <p>Starta en besöksgrupp med ideella medarbetare</p>	<p>Socialt arbete på Kristi uppdrag tillhör diakonins grundläggande uppgifter. Den ofrivilliga ensamheten är ett växande problem, samtidigt har många människor svårt att ta sig till de olika mötesplatser som erbjuds. Genom besöksgruppens verksamhet kan fler personer erbjudas sällskap t.ex. i form av hembesök.</p>

Handlingsplan

Se bilaga 1

Uppföljningsplan

Uppföljning och översyn av diakonipastoralen planeras att göras i samband med att församlingsinstruktion utformas. Kontinuerlig uppföljning kommer att ske i takt med att arbetet utifrån prioriteringsplanen fortskrider.

Uppföljningar

Uppföljning och justering gjord 180517, 180621

Sprida

Till vilka: Diakonipastoralen ska spridas till frivilliga och anställda genom direkt kontakt. Församlingsbor och intresserad allmänhet kommer att kunna ta del av diakonipastoralen i sin helhet via församlingens hemsida där den kommer att publiceras snarast efter att den antagits av kyrkorådet.

